

dat de schrijvers bij verschillende gelegenheden zich op een ietwat partijdig standpunt plaatsen, soms met verwaarloozing van opvattingen van andersdenkenden. Zoo vinden wij in het hoofdstuk der darmamoeben, nog steeds *entamoeba histolytica*, *nipponica*, *minuta* als afzonderlijke soorten vermeld, terwijl het toch nauwelijks meer aan twijfel onderhevig is, dat zij alle vormen van *E. tetragena* zijn. Bij *trypanosoma lewisi* spoken nog steeds PROWAZEK's figuren van een copulatie-verschijnsel dezer parasieten rond, waaraan niet velen meer gelooven; ook de klassieke maar nooit bevestigde vondsten van SCHAUDINN over *trypanosoma noctuae* en leucocytozoon *Ziemanni* kunnen maar niet verdwijnen, ondanks de negatieve uitkomsten van vele onbevooroordeelde contrôle-onderzoekingen (MINCHIN en WOODCOCK e. a.).

Bij de beschrijving van *theileria parva* worden de nauwkeurige onderzoekingen van GONDER geheel zonder grond in twijfel getrokken; bij de bespreking van de systematische plaats der spirochaeten wordt de verwantschap met de spirillen zonder eenige discussie ontkend, hoewel in de laatste jaren van de meest verschillende zijden op het bestaan dezer verwantschap gewezen wordt.

Afgezien van zulke onjuistheden verdient dit boek alle aanbeveling. Wanneer men den tekst maar niet als orakeltaal opvat, is deze naast de keurig uitgevoerde platen zeer goed te gebruiken.

SWELLENGREBEL.

F. J. STUURMAN, *Over den oorsprong van den nervus vagus bij het konijn*. Academisch proefschrift, Amsterdam 1913.

Dit proefschrift is een werkstuk, dat tot de zeer goede gerekend moet worden. De klare en duidelijke uiteenzetting der feiten, het nauwkeurige wedergeven der verkregen uitkomsten maken het tot een aangenaam leesbaar geheel, dat den anatoom een stap nader brengt tot het goed begrip van deze zoo samengestelde hersenzenuw, die tegelijk motorische vezels voor dwarsgestreepte en gladde spiervezels voert, naast secretorische en sensibele vezels. Laat ik in het kort de zeer belangrijke uitkomsten opsommen.

In de eerste plaats dan de *nucleus dorsalis vagi*, die door dit onderzoek vaststaat als een duidelijk omschreven celgroep zonder samenhang met den *nervus accessorius* en den *nervus glosso-pharyngeus*, zooals dat in vele handboeken aangegeven wordt. Deze kern is motorisch en secretorisch, bezit geen kruisende vezels en verzorgt volgens de genomen proeven maag en slokdarm, *niet* het strottenhoofd. De schrijver was blijkbaar niet bekend met het artikel van VERMEULEN over de dorsale motorische vaguskern bij sommige

huisdieren en haar verhouding tot de ontwikkeling der maagmusculatuur, waarin hij een bevestiging van zijn meening omtrent de functie van de dorsale vaguskern zou gevonden hebben en wel langs geheel anderen weg verkregen. Wij lezen verder, dat in deze kern twee celvormen te onderscheiden zijn, die beide eenigszins afwijken van het gewone motorische type, waaronder te verstaan is het type „vóórhorengangliëncel”, dienende voor de innervatie van dwarsgestreepte spieren. Zij zijn wat smaller, en de kleine vorm wordt over de geheele lengte van de kern gevonden, de grootere daarentegen slechts aan de dorsomediale zijde van het voorste deel der kern. Waarschijnlijk is dit een scheiding in motorische cellen voor gladde spieren en secretorische cellen. Een hart- en een bronchiaalcentrum heeft de schrijver niet gevonden.

De tweede groote kern is de nucleus ambiguus, die de schrijver verdeelt in een caudaal gedeelte (inferior) met vrij ver uiteengelegen echt motorische cellen; deze kern heeft geen samenhang met andere hersenzenuwen en verzorgt den Nervus recurrens (strottenhoofd). Het frontale deel (N. amb. superior) heeft dichter opeenliggende cellen, zendt ten deele kruisende vezels uit en heeft samenhang met den N. glosso-pharyngeus. Zeker zendt deze laatste kern rami pharyngei uit, waarschijnlijk ook rami laryngei superiores en rami cardiaci, doch dit is niet zeker aangetoond.

Uit zijn proeven besluit de schrijver verder, dat het ganglion nodosum longvezels uitzendt, terwijl hij door MARCHI-degeneratie aantoonde, dat de sensibele intredende wortels uitsluitend frontaal liggen, de motorische daarentegen caudaal. Zijn uitkomsten zijn in een schematische lengtedoorsnede en in een lijstje weergegeven, dat gemakkelijk te overzien is. Jammer dat er nog zoovele vraagtekens in het lijstje moesten blijven staan. Dit geeft aan het werk iets voorloopigs en het is dan ook te hopen, dat de schrijver gelegenheid moge vinden deze belangrijke onderzoekingen verder te voltooien.

Mij rest nu nog de bespreking van enkele technische opmerkingen in het begin en aan het einde van het proefschrift: 1°. over het verkleuren van de praeparaten, die volgens de oorspronkelijke methode van NISSL gekleurd waren. Dit van den beginne bekende feit werd door NISSL omgaan door het weglaten van het dekglas en het gebruik van benzine-colophonium in plaats van xylol-canadabalsem. Bij het opvolgen van dit voorschrift blijven de praeparaten jaren lang goed. En wanneer men toch canadabalsem en dekglas gebruiken wil, waarom dan niet de eenvoudige methode gebruikt met cresylviolet, die bij voldoende ontkleuring toch ook zeer goede uitkomsten geeft?

Ten tweede doel ik op de bespreking van de tigrolyse. Is het den schrijver ontgaan, dat veranderingen in het tigroied door dagelijks

wederkeerende physiologische invloeden voorkomen, voornamelijk door vermoeienis, zooals de bekende proeven van MOTT aangetoond hebben. Een sterke functie blijkt dan tigrolyse te geven en zou het nu niet mogelijk zijn, dat de veranderingen, door schrijver waargenomen, aan de niet geopereerde zijde juist op een hyperfunctie dezer cellen wezen en dus bijv. op deze wijze zich de cellen van het hartscenrum zouden manifesteren? Ik geef deze opmerking gaarne voor beter, de schrijver beschouwe haar uitsluitend als bewijs van belangstelling in zijn arbeid.

S. J. DE LANGE.

BEROEPSBELANGEN.

BIJDRAGE DER VERZEKERDEN TOT DE KOSTEN DER BEHANDLING. — Op den „Aerztetag“, die den 26sten Juni te München is gehouden, is een voorstel van HECHT te München aangenomen, dat in de toekomst misschien een heilzame verandering in het ziekenfondswezen zal teweegbrengen. Er is besloten, tot de rijksregeering en den Rijksdag het verzoek te richten, de „Reichsversicherungsordnung“ te wijzigen in dien zin, dat de ziekenfondsleden voor iedere geneeskundige behandeling en ieder geneesmiddel een bijdrage moeten afstaan, al bedraagt deze slechts weinige procenten van de kosten. Hiermede is de wet nog niet terstond veranderd, maar nu het denkbeeld door de vertegenwoordiging van tienduizenden artsen is aanvaard, zal het in de betrokken kringen licht ernstiger worden overwogen dan te voren, toen slechts enkele artsen hier en daar het hebben aanbevolen of enkele ziekenfondsen hebben getracht, het toe te passen.

De bijdrage moet zóó worden gekozen, dat zij voelbaar maar niet drukkend wordt voor de personen, voor wie de ziekenfondsen zijn bestemd. Dan zal niemand worden teruggehouden van het inroepen van noodige hulp, maar aan de verspilling van werkkraft en geld aan onnoodige adviezen en geneesmiddelen zal een einde komen. De spreekuren zullen door werkelijke patiënten worden bezocht en niet ontwaarden tot een komenijswinkel van huismiddeltjes. De geneeskundige arbeid zal daardoor ongetwijfeld in gehalte stijgen. De dokter zal niet meer — al naar de betaling per abonnement of per verrichting geschiedt — worden verdacht van te weinig of te veel belangstelling, en ook niet in de verzoeking komen, tot zulk een verdenking aanleiding te geven. De contributie zal kunnen worden verminderd, en de patiënt zal meer waarde hechten aan de hem gegeven voorschriften, omdat zij hem een offer — zij het ook klein — hebben gekost. Een schoon tafereel! Maar waarom zou het geen werkelijkheid kunnen worden?

ONBETAALDE DIENSTEN VOOR INSTELLINGEN VAN OPENBAAR NUT. — Op denzelfden Aerztetag is een beslissing genomen omtrent dit reeds lang aanhangige vraagstuk, en wel volgens het hier reeds eerder vermelde praeadvies van LENNHOFF, dat nl. zulke diensten in den aard van ons beroep zijn gelegen, en niet mogen worden verboden, doch dat, om misbruik te voorkomen, door de plaatselijke beroepsverenigingen in ieder geval moet worden uitgemaakt, of de hulp verlangende lichamen inderdaad van openbaar nut zijn en aanspraak mogen maken op de geneeskundige welwillendheid. Bij de bespreking werd opgemerkt, dat een aantal lichamen, die vroeger met geringe middelen moesten werken, thans over groote kapitalen beschikken, en geen recht hebben op de weldadigheid eener klasse van menschen, van